

Referat

Halvårlig politisk møte mellom statsråd Jan Tore Sanner og sametingspresident Aili Keskitalo i Karasjok 25. juni 2014.

Tilstede:

Fra Kommunal og moderniseringsdepartementet:

Statsråd Jan Tore Sanner

Politisk rådgiver Rikke Høistad Sjøberg

Administrasjonen:

Bjørn Olav Megard, Eirik Larsen, Nancy Vibeke Olsen, Helene Synnøve Mo

Fra Sametinget:

Sametingspresident Aili Keskitalo,

Sametingsråd Henrik Olsen, Ann Mari Thomassen, Silje Karine Muotka og Thomas Åhren,

Administrasjonen:

Rune Fjellheim, Jan Roger Østby, Hege Fjellheim, Tommy Somby, Magne Svineng, Anne Britt Klemetsen Hætta, Brita Oskal Eira, Carl Erik Moksness

Sak 1 godkjenning av sakliste og referat

Sakliste godkjent.

Referat fra politisk møte avholdt 9. desember 2013 godkjent, jf.

http://www.regjeringen.no/upload/KMD/SAMI/Same/Ref_pol_mote_091213.pdf.

Sak 2 kommunereformen

Sametingspresidenten sa at Sametinget er opptatt av at de demokratiske prinsippene i en ny kommunestruktur blir ivaretatt på en god måte. For Sametinget er det viktig å sikre samenes reell mulighet til deltakelse i beslutningsprosesser også på kommunalt nivå. Presidenten uttrykte bekymring for at kommunereformen ville kunne innebære en svekkelse av samisk representasjon i lokaldemokratiet. En sammenslåing av kommuner vil i følge sametingspresidenten i enkelte tilfeller kunne innebære at samer går fra å være en majoritet til å bli en minoritet i sin kommune. I de fleste tilfellene vil imidlertid samene bli en enda mindre minoritet. Sametingspresidenten uttrykte også bekymring for at nye kommuneinndelinger ville kunne få negative konsekvenser for samiske språkbrukere. Sametinget har foreløpig ingen klare løsninger på hvordan samiske interesser best kan ivaretas i kommunereformarbeidet. Som folkevalgt organ vil Sametinget imidlertid kunne bidra konstruktivt inn i prosessen og gi innspill når ulike løsningsalternativer skal vurderes.

Statsråd Jan Tore Sanner berømmet Sametinget for å ha en åpen og konstruktiv tilnærming til kommunereformarbeidet. Reformarbeidet inneholder mange krevende problemstillinger, og nettopp derfor er det viktig med dialog om det videre arbeidet. Statsråden viste videre til at Stortinget under behandlingen av saken sluttet seg til hovedinnretningen for reformen. Stortinget var også enig i at samiske språkbrukere ikke skal komme dårligere ut som følge av endringene i kommuneinndelingen.

Regjeringen har lagt til grunn at Fylkesmannen får ansvaret for å igangsette de regionale prosessene med kommunereformarbeidet. Departementet vil i dialogen med fylkesmennene være tydelig på at Sametinget skal inviteres i de regionale prosessene på en hensiktsmessig måte.

På spørsmål fra sametingspresidenten om hvor langt regjeringen var kommet i tenkningen rundt ekspertutvalgets forslag til myndighetsoverføring, svarte statsråden at regjeringen tar sikte på å fremme en stortingsmelding som en del av kommunereformen våren 2015. I denne meldingen vil forslagene fra ekspertgruppen bli vurdert.

Konklusjon:

Sametingspresidenten tok til orientering statsrådets redegjørelse for den videre prosessen med kommunereformen. Sametingspresidenten og statsråden var enige om at de ulike problemstillingene om samisk språk, som aktualiseres i arbeidet med å skape større og mer robuste kommuner, kanaliseres gjennom det planlagte språkutvalget.

Sak 3 Samerettsutvalgets utredning NOU 2007: 13

Sametingspresidenten viste til det halvårlege møtet i desember 2013 hvor statsråden uttalte at Samerettsutvalgets utredning NOU 2007: 13 var en omfattende sak og som han hadde behov for å bruke tid på å vurdere. Sametingspresidenten ga uttrykk for en positiv forventning til fremdrift i saken og viste til at en oppfølging av (den gang kommende) utredningen var en av forutsetningene for Sametingsplenums tilslutning til finnmarksloven i 2005.

Sametingspresidenten understreket også at det er naturlig at prosesser for fastsetting av økonomiske rammer til Sametinget og samiske formål inngår i prosessen om konsultasjons- og saksbehandlingslovgivning. Sametingspresidenten viste videre til at hun har registrert at KMD har signalisert innstramninger av innsigelser etter plan- og bygningsloven. Sametingspresidenten pekte på at Sametingets innsigelsesrett har sin begrunnelse i folkeretten og dermed hviler på et mer omfattende grunnlag enn andre (statlige) instansers innsigelsesrett. Sametingsrådet forventet at Sametingets innsigelsesrett ble bevart.

Statsråden viste til behovet for forenklinger i plan- og bygningsloven og at det var foreslått endringer og forenklinger i plan- og bygningsloven. Statsråden viste til at innsigelser ofte er legitime og nødvendige i mange sammenhenger, men presiserte at det bør være viktige nasjonale hensyn som gjøres gjeldende når det fremmes innsigelser. Sametingspresidenten presiserte at eventuelle forenklinger i plan- og bygningsloven som berører Sametingets innsigelsesrett må gjøres til gjenstand for konsultasjoner med Sametinget.

Statsråden presiserte at flere deler av Samerettutvalgets utredning krever avklaringer med andre statsråder. Han ga signaler om at han ville vurdere konsultasjonsdelen av Samerettsutvalgets utredning. Statsråden presiserte at det ikke var gjort noen veivalg og han ga heller ikke noe konkret tidspunkt for en oppfølging.

Oppsummering/konklusjon:

Statsråden merket seg Sametingets forventninger om fremdrift i oppfølgingsarbeidet av Samerettsutvalgets utredning. Sametingspresidenten var glad for positive signaler om mulig fremdrift for konsultasjonsdelen av utredningen.

Sak 4 samisk språk

4.1 Sámi Giellagáldu – nordisk samisk språksenter

Sametingspresidenten viste til at sametingene i Sverige, Finland og Norge fortsatt arbeider målrettet for å få på plass en varig finansiering av Sámi Giellagáldu, som er et fellesnordisk prosjekt. Det viktigste i denne prosessen har vært å få gehør for en felles nordisk finansiering av språksenteret, og at det er ønskelig at statsråden tar dette opp med sine nordiske kolleger.

Konklusjon:

Statsråden tok til orientering sametingspresidenten presentasjon, og merker seg sametingspresidentens oppfordring om dialog med statsrådskolleger i Sverige og Finland om felles finansiering av språksenteret.

4.2 Kompensasjon for tospråklighet

Sametingspresidenten viste til at flere kommuner innenfor forvaltningsområdet for samisk språk gir tilbakemelding om at de ikke får kompensert for de faktiske merutgiftene de har som tospråklige kommuner. Statsråden sa at også han har fått tilsvarende tilbakemeldinger. Etter statsrådets vurdering vil det likevel være mest hensiktsmessig at de økonomiske sidene ved kommunenes merutgifter vurderes etter at språkutvalget har sluttført sitt arbeid.

Konklusjon:

Finansieringen av tospråklig samisk forvaltning vurderes etter at språkutvalget har sluttført sitt arbeid.

Sak 5 opplæringsaker

5.1 Samiske læremidler

Sametinget ved sametingsråd Silje Karine Muotka viste til at det fremdeles er stor mangel på samiske læremidler som er i tråd med gjeldende læreplaner. For sametingsrådet er det en prioritert oppgave å finne løsninger som kan sikre den samiske befolkningen kvalitativt gode læremidler.

Konklusjon:

Statsråden merket seg Sametingets orientering.

5.2 Kompensasjon for samisk i grunnopplæringen

Sametingsråd Silje Karine Moutka sa at dagens finansieringsordning til skoleeiere som tilbyr samiskundervisning ikke er god nok. Flere skoler har meldt tilbake til Sametinget at de ikke får dekket de reelle kostnadene som knytter seg til samiskundervisningen. Sametingsråden uttrykte videre et ønske om å harmonisere finansieringen av fjernundervisning og vanlig klasseromsundervisning. Mangelen på kvalifiserte lærere ble av sametingsråden også trukket fram som er stor utfordring, og Sametinget vil derfor fortsette å løfte fram sitt ønske om å få på plass studiehjemler i samisk også utenfor Finnmark.

Statsråden viste til at Kommunal- og moderniseringsdepartementet har fått informasjon fra Kunnskapsdepartementet om at arbeidet med å utvikle nye modeller for beregning av tilskudd vil bli tatt opp igjen når resultatene fra den endrede rapporteringen fra GSI foreligger. Med nye beregningsmodeller vil Kunnskapsdepartementet forsøke å få mer forutsigbare modeller for beregning av tilskuddet, samt en mer rettferdig fordeling av tilskuddet. Sametingets tidligere innspill i saken vil bli

vurdert. Kunnskapsdepartementet vil orientere Sametinget om framdriften i arbeidet under samarbeidsmøtene, og eventuelt konsultert i tråd med konsultasjonsprosedyrene.

Konklusjon:

Statsråden tok til orientering Sametingets presentasjon. Saken følges opp av Kunnskapsdepartementet og Sametinget.

Sak 6 orienteringssaker

6.1 Sametingsmeldinger

6.1.1 Melding om Sametingets internasjonale engasjement

Sametingspresidenten viste til at sametingsrådet, i sin redegjørelse om samisk internasjonalt arbeid, har varslet Sametingets plenum om at det er behov for en ny sametingsmelding om Sametingets internasjonale engasjement, jf. Sak 015/14. Sametingsrådet mener at det vil være viktig at meldingen på en analytisk måte drøfter Sametingets roller og ansvar internasjonalt. Sametingsrådet er opptatt av at Sametinget fortsatt skal være å anse som en relevant og pålitelig aktør i internasjonale sammenhenger, men at både kapasitetshensyn og økonomi vil legge føringer for Sametingets vurderinger og prioriteringer av hvordan det internasjonale engasjementet best kan ivaretas. Sametingsrådet tar sikte på å legge frem meldingen for Sametingets plenum i løpet av 2015.

6.1.2 Høyere utdanning og forskning

Sametingsråd Silje Karine Moutka informerte om at sametingsrådet, i tråd med anbefalingene i Butenschønvalgetts rapport *Langs lange spor – om samisk forskning og høyere utdanning*, har igangsatt prosessen med å utarbeide en sametingsmelding om høyere utdanning og forskning. Meldingen skal etter planen legges frem for Sametingets plenum høsten 2015. Sametinget vil arrangere en oppstartkonferanse for meldingsarbeidet 9.-10. september i år. Konferansen vil bli avholdt på Sámi allaskuvla i Kautokeino. Høyskolen i Nord-Trøndelag, Universitetet i Nordland, Universitetet i Tromsø og Sámi allaskuvla er invitert til å holde innlegg og er også involvert i planleggingen av konferansen.

6.1.3 Institusjonsmelding

Sametingsråd Henrik Olsen orienterte om at Sametingsrådet har satt i gang prosessen med utarbeidelse av en sametingsmelding om samiske institusjoner. Sametingsrådet tar sikte på å legge frem meldingen for Sametingets plenum i 2015.

6.2 Verdenskonferansen om urfolk – WCIP 2014

Sametingspresidenten informerte om at Sametinget har henvendt seg til Utenriksdepartementet med tanke på deltagelse i Norges delegasjon under FNs verdenskonferanse om urfolk. Presidenten understreket viktigheten av at Norges delegasjon består av delegater på et høyt politisk nivå. Sametingspresidenten orienterte videre om hovedlinjene i foreliggende utkast til verdenskonferansens slutt-dokument. I slutt-dokumentet har urfolkene fremmet tre hovedprioriteringer:

1. Etablering av en overvåkningsmekanisme for urfolkserklæringen
2. Oppnevning av en egen undergeneralsekretær for urfolkssaker i FN
3. Etablere en egen status for urfolk i FN